herpy

FIRBEN

## Gold Tegu

# *Tupinambis teguixin*

*Tupinambis teguixin* er en stor, kraftig og dagaktiv tegu fra Amazonas og Guyanaskjoldet, sort med gyldne til gullige bånd. Den bliver 60-120 cm, æder mest dyrisk føde og er ofte forsvarsparat og svær at tæmme. Den kræver et meget stort, varmt og fugtigt terrarie, UVB og en erfaren holder, der kan klare et stærkt dyr i 10-15 år.

Familie: Teiidae  Tidligere navn: *Tupinambis nigropunctatus*  Udgivet 17. november 2026

### SPECIFIKATIONER

#### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **60-120 cm**<br>total længde inkl. hale |
| Levetid | **10-15 år** |
| Aktiv | **Dag** |
| Levevis | **Jordboende og gravende** |
| Biotop | **Savanne, regnskov og vådområde** |
| Sværhedsgrad | **Erfaren** |

#### PASNING

| | |
|---|---|
| Min. terrarie | **180 × 90 × 90 cm**<br>L × B × H til 1 voksent dyr |
| Temperatur, dag | **24-35 °C** |
| Hotspot | **40-55 °C** |
| Temperatur, nat | **20-24 °C** |
| Luftfugtighed | **70-85 %** |
| Vand | **Vandskål** |
| UVB | **Nødvendig**<br>Ferguson-zone 3 |
| Kost | **Insekter, frugt, hvirveldyr og orme/snegle** |
| Holdes | **Enkeltvis** |

#### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Æglæggende** |
| Kuldstørrelse | **4-32 æg** |
| Inkubation | **150-180 dage**<br>ved 28-32 °C |

#### BESKYTTELSE OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Appendiks II** |
| EU-bilag | **Bilag B** |
| IUCN | **Ikke truet (LC)** |

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97) som en del af *Tupinambis* spp. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Ingen teguer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

## Om arten

*Tupinambis teguixin* er en tung, kraftigt bygget tegu med glatte, blanke skæl, stærke ben, lange kløer, et trekantet hoved og en rund hale, der er længere end kroppen. Kroppen er sort med gyldne til bleggule tværbånd og pletter, og bagbenene har runde pletter. Hannen har bredere hoved og tydeligere kinder end hunnen.

Voksne dyr bliver typisk 60-100 cm og enkelte op mod 120 cm, med op til 40-50 cm fra snude til kloak, og de vejer op til 3-4 kg. Arten er dermed tydeligt mindre end *Salvator merianae*. Halehvirvlerne har brudflader, så halen knækker let af.

Navnet og afgrænsningen har været forvirrende i mere end 150 år. Navnet *T. teguixin* blev længe brugt om den art, der i dag hedder *Salvator merianae*, mens denne art gik under navnet *Tupinambis nigropunctatus*. I 2016 blev det, man indtil da kaldte *T. teguixin*, delt i fire arter: *T. teguixin* i snæver forstand, *Tupinambis cryptus* i Venezuela, på Trinidad og Tobago og i

Guyanaområdet, *Tupinambis cuzcoensis* ved Andesbjergenes fod og *Tupinambis zuliensis* i Maracaibobækkenet. Arterne er svære at skelne fra hinanden, og *T. cryptus* lever side om side med *T. teguixin* i dele af Guyanaområdet. Ældre litteratur, oplysninger fra Argentina og mange tal fra Trinidad og Venezuela hører derfor til andre arter, og artsbestemmelsen af dyr i handlen er sjældent sikker.

*T. teguixin* er mere forsvarsparat end de sydlige teguer. Vildfangne dyr er sky og svære at tæmme, og de fleste dyr i handlen er vildfangne. Den er ikke et kæledyr, der skal håndteres hver dag, men et stort, stærkt og intelligent dyr, som kræver en erfaren holder.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

## Udbredelse og levested

*Tupinambis teguixin* i snæver forstand lever i Amazonas og på Guyanaskjoldet: fra kysten i Guyana, Surinam og Fransk Guyana over Roraima og Pará i Brasilien sydpå til Mato Grosso og Goiás og vestpå i den brasilianske delstat Amazonas. Tegu-bestande i Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia er hidtil regnet til arten, men efter delingen i 2016 er det ikke afklaret, hvilke af dem der hører til *T. teguixin*, og hvilke til *Tupinambis cuzcoensis* eller endnu ubeskrevne arter.

Bestandene i Venezuela og på Trinidad og Tobago er *Tupinambis cryptus*. Arten findes ikke i Panama eller Uruguay, og den er i snæver forstand ikke kendt fra Argentina; ældre angivelser derfra hører formentlig til *Salvator merianae*.

> **Oprindelig udbredelse:** Guyana, Surinam, Fransk Guyana, Brasilien, Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia.

### LEVESTED

*Tupinambis teguixin* findes i mange naturtyper: regnskov, skovbryn, savanne, kystnære områder og langs vandløb. Den er dagaktiv, søger aktivt efter føde på jorden og i løvet og graver selv huller eller bruger andre dyrs. Den soler sig om morgenen og holder en kropstemperatur på 32-35 °C, mens den er aktiv. Dyrene lever alene og er territoriale, og hannerne kæmper om hunnerne.

Klimaet er tropisk med høj varme og fugtighed hele året og, afhængigt af egnen, en regntid og en tørtid. Vinterhvile er ikke dokumenteret for arten. Hos den nært beslægtede *Tupinambis cryptus* på Venezuelas sletter er beskrevet en hvileperiode i tørtiden, som går forud for parringen.

Føden er alt, der kan overmandes: snegle, insekter, myrer og termitter, små pattedyr, mindre firben og slanger, fugle og æg fra fugle, skildpadder og kaimaner, frugt og honning. Byttets størrelse følger dyrets egen. Hunnen graver et hulrum i et termitbo, ofte oppe i et træ, og lægger æggene dér. Termitterne lukker boet igen, og æggene ligger varmt og fugtigt, til regnen bløder boet op, og ungerne kan komme ud.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

## Pasning

### TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Tupinambis teguixin* i snæver forstand, og opdræt i fangenskab er sjældent. Næsten alle dyr i handlen er vildfangne, og pasningen bygger på erfaringer med dyr, der sælges under navnet, og med de bedre kendte *Salvator merianae* og *Salvator rufescens*.

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 180 × 90 × 90 cm (længde × bredde × højde); større er bedre. Et ungt dyr kan i en kort periode bo i et mindre terrarie, men vokser hurtigt fra det, så planlæg det store terrarie fra starten. Terrariet bygges typisk specielt, med frontåbning og god ventilation. Lågen skal kunne låses, for dyret er stærkt og klogt.

Bunden skal være dyb, fordi dyret graver: mindst 20 cm til voksne dyr og mindst 10 cm til unger. Brug en blanding af gødningsfri havejord og kokosfibre eller cypresbark, som holder på fugten og er god at grave i, gerne med et lag løv ovenpå. Undgå spåner af fyr og ceder, som er skadelige. Læg flade sten som solplads, skjul i begge ender og et stort, solidt skjul, som dyret kan gå helt ind i. Skift hele bunden hver 3-4 måned, og fjern ekskrementer dagligt.

Et stort, lavt vandkar, som dyret kan ligge i, hører med, for arten bader gerne. Dyret holdes alene.

Læs mere: Varme og temperatur

### TEMPERATUR

Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 40-55 °C, målt med et infrarødt termometer; angivelserne svinger fra omkring 40 til 55 °C. Den varme ende af terrariet er 32-35 °C og den kølige 24-29 °C. Om natten slukkes lys og varme, og temperaturen falder til 20-24 °C.

Brug flere halogenspots tæt sammen over solpladsen, så hele kroppen varmes jævnt, og afskærm dem med gitter, så dyret ikke kan nå pærerne. Keramiske varmelegemer og røde eller blå pærer egner sig ikke. Mål med digitale termometre, og kontrollér solpladsen med et infrarødt termometer. Dyret skal altid kunne søge væk fra varmen.

Arten er tropisk og skal ikke i vinterhvile. Dyr, der holdes for koldt, fordøjer dårligt, mister appetitten og bliver modtagelige for infektioner.

### LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 70-85 %. Det er højere end for de fleste firben og svarer til en tropisk skov. Hold bunden fugtig, men ikke våd, sprøjt en til to gange om dagen, eller brug et tågeanlæg. Et lag løv ovenpå bunden hjælper, og vand hældt direkte i bunden gør det også, så længe den ikke bliver sumpet.

Vandkarret skal være så stort, at dyret kan ligge i det. Skift vandet ofte, og rengør karret, når det er snavset; teguer trækker bund ind i vandet og efterlader ofte ekskrementer i det.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

### LYS OG UVB

*Tupinambis teguixin* er dagaktiv og soler sig flere timer om dagen, så den skal have kraftigt lys og UVB 12 timer om dagen. Teguerne hører til Ferguson-zone 3. Brug et T5 HO-rør på 10-12 % i et armatur med reflektor over solpladsen. Med røret inde i terrariet er afstanden til solpladsen typisk 43-46 cm, og gennem net 33-38 cm. Kontrollér gerne med et UV-måleinstrument, og skift rørene efter producentens anvisning, typisk hvert år.

Et kraftigt LED- eller T5-armatur med dagslys (omkring 6.500 K) giver et lyst terrarie ud over varmelamperne.

Læs mere: Lys og UVB

### FODER

*Tupinambis teguixin* er altædende, men lever mest af dyrisk føde: omkring 90 % dyrisk føde og 10 % frugt og grønt. Giv en varieret kost af insekter (fårekyllinger, kakerlakker, græshopper, melorme og andre larver), snegle, hele byttedyr som optøede mus, rotter, kyllinger og vagtler, æg, fisk og magert kød. Variation er vigtigere end én enkelt foderart; en kost af bare gnavere giver overvægt og mangler.

Unger op til 6 måneder fodres 5 gange om ugen, 7-12 måneder 4 gange, 1-2 år 3 gange og voksne 2 gange om ugen. Hold øje med mængden, for arten bliver let overvægtig. Støv insekter og kød med kalk, og giv jævnligt multivitamin; hele byttedyr behøver ikke tilskud. Giv aldrig levende gnavere, som kan bide dyret.

Fodring med en lang pincet giver en god, rolig kontakt og hjælper dyret til at skelne mellem hånd og føde.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

### ADFÆRD OG HÅNDTERING

*Tupinambis teguixin* er stærk, hurtig og forsvarsparat. Vildfangne dyr er stressede og svære at tæmme, og de bider, slår med halen og kradser, hvis de føler sig truet. Et bid fra en voksen tegu kan give dybe sår. Dyr, der er købt som unger, er lettere at tæmme end voksne vildfangne dyr. Det kræver tålmodighed og rolig, daglig kontakt, fx føde fra en pincet. Mange dyr knytter sig kun til én person.

Vær rolig omkring dyret, nærm dig fra siden, og undgå pludselige bevægelser og greb ovenfra. Dyret hvæser, puster sig op og slår med halen, når det er bange. Tag aldrig fat i halen. Giv nyerhvervede dyr nogle uger i fred.

Hold dyret alene; hannerne er territoriale og kan skade hinanden alvorligt. Krybdyr kan bære *Salmonella*, så vask hænder grundigt efter al kontakt, og lad ikke små børn røre dyret uden opsyn. Arten er en aktiv jæger, der har brug for plads, gravemuligheder og varieret foder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

## Avl

### KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har bredere hoved og tydeligere kinder end hunnen, og hos voksne hanner er forskellen tydelig. Hos unge dyr er udseendet ikke sikkert, så få kønnet bestemt af en dyrlæge, hvis det er vigtigt. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten i snæver forstand.

### PARRING

Der findes næsten ingen oplysninger om parring i fangenskab, og opdræt er sjældent. Hos de nært beslægtede arter følger hannen en parringsvillig hun, bevogter hende mod andre hanner, træder på stedet foran hende og puffer til hende med snuden. Selve parringen er voldsom: hannen bider sig fast i hunnens nakke og snor sin hale om hendes. Hos *Tupinambis cryptus* i Venezuela og på Trinidad sker parring og æglægning i den tidlige tørtid. Hvad der udløser parringen i fangenskab, er ikke dokumenteret.

### ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æggene i et termitbo, ofte oppe i et træ. Arterne i gruppen lægger mindre kuld end *Salvator merianae*; angivelserne for *T. teguixin* svinger fra 4 til 32 æg, og de større tal på op til 50 æg stammer fra *Tupinambis cryptus*. Antallet af kuld om året er ikke dokumenteret. Giv en hun, der skal lægge, en dyb, fugtig bund eller en stor, lukket æglægningskasse med fugtig jord, som hun kan grave i. Uden et egnet sted kan hun holde æggene tilbage, og det er livstruende.

### INKUBATION

I naturen ligger æggene i termitboet, til de første kraftige regnskyl kommer, og udrugningen varer derfor 150-180 dage. Udrugningstemperaturen i fangenskab er ikke dokumenteret; 28-32 °C er et skøn ud fra det tropiske klima. Brug en lukket beholder med fugtig vermiculit eller perlit og et lille lufthul, og lad æggene ligge i ro. Æggene må ikke blive våde.

### OPDRÆT AF UNGER

Ungerne klækker i naturen i regntiden og klarer sig selv fra starten. De måler omkring 9 cm fra snude til kloak og er mere sky end voksne dyr. Hold dem i et terrarie med dyb, fugtig bund, mange skjul, UVB og høj varme, og fodr dem med små insekter støvet med kalk. Der findes ingen udførlig opdrætsvejledning for arten.

## Sundhed og typiske fejl

Mange problemer skyldes fejl i pasningen, især for lidt varme, for lidt UVB og for ensidig kost. Hos vildfangne dyr kommer stress og snyltere oveni.

- Overvægt ved for meget fedt foder og for lidt bevægelse. Vej dyret jævnligt.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB og kalk.
- Luftvejsinfektioner og mundbetændelse ved for lav temperatur og en våd bund uden varme.
- Indvoldsorm og mider hos vildfangne dyr. Sæt nye dyr i karantæne, og få en afføringsprøve undersøgt.
- Stress og afmagring hos vildfangne dyr, som er en hyppig årsag til tidlig død.
- Æglægningsbesvær hos hunner uden et egnet sted at grave.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig halerod, glat hud og en jævn fordøjelse. Dyr, der taber sig, ikke æder eller trækker vejret med åben mund, skal til en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Et stærkt dyr på flere kilo kan være svært at håndtere, så aftal transport og håndtering med dyrlægen på forhånd.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

### Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.